

Mancanza da magisters – sperdita da qualidad

La regenza ha respundì a la dumonda parlamentara da deputà Duri Bezzola (pld Engiadin'Ota)

DA MARTIN CABALZAR

■ **La mancanza da personas d'instrucziun qualifitgadas metta en dumonda la qualidad da la scola. Quai saja gia oz realitad en las scolas rumantschas nua che las enconuschentschas da rumantsch d'ina part da la magistraglia na sajan betg sufficientas per instruir.**

A questa conclusiun pauc legraivla vegn deputà *Duri Bezzola* (pld Engiadin'Ota) en ina dumonda parlamentara che vegn tractada l'emna proxima en il cussegl grond. Sia intervenziun è dal reminent vegnida sustegnida da passa la mesadad dals deputads. Bezzola motivescha sia intervenziun cun il fatg che la Scola auta da pedagogia dal Grischun na saja probabla-main betg pli abla da garantir la scolaziun dal dumber necessari da personas d'instrucziun cun cumpetenzas linguisticas adattadas e quai cunzunt pervia da la dumonda modesta per plazzas da scolaziun. L'incarica da prestaziun da la Scola auta da pedagogia saja consequentamain periclitada seriusamain. Las direcziuns ed autoritads da las scolas constateschian medemamain ch'i na saja per part betg pli garantì d'avair a disposiziun en l'avègnir avunda personas d'instrucziun per la scola populara. Gia oz manchian personas d'instrucziun rumantschas e talianas ed i vegnia temì che questa situaziun sa musia en curt er per las personas d'instrucziun da lingua tudestga.

Dumondas concretas

En vista a la mancanza da magisters sa dumonda Duri Bezzola co l'attractivitat da la professiun da magister possia vegnir augmentada tant per dunnas sco per umens. Plinavant co las personas d'instrucziun possian vegnir mantegnidas pli ditg en lur professiun e co ins possia animar giuvenils adattads per la professiun da magister. Sco Rumantsch preoccupà

Cunzunt en il territori rumantsch sa fa la mancanza da magisters linguisticamain qualifitgads valair adina dapli.

FOTO N. SIMMEN

da la situaziun nuncuntantiva sa dumonda Bezzola era co la dimensiun e la qualidad da l'instrucziun da rumantsch e talian possian vegnir rinforzadas a las scolas medias sco preparaziun per ina carriera da magistra u da magister. Ensemen cun 61 consignants vul Bezzola savair dal chantun tge ch'el planisescha per cuntanscher il dumber da magisters necessari sco ina relaziun adequata tranter umens e dunnas cun las cumpetenzas linguisticas necessarias. Ils interpellants giavischan ina intervenziun pli intensiva e directa da la regenza per surventscher quest malesser.

Chantunalisar la scola populara?

Tenor l'avis da la regenza fiss ina inter-

venziun pli intensiva e directa da la regenza mo pussaivla cun chantunalisar la scola populara. Mo uschia vegnissian creadas premissas ch'il chantun pudessia reagir cun far adattaziuns structuralas sco per ex. fusiuns da scolas. La regenza vesa bleranz sia incumbensa en il sustegn da las instituziuns communalas ch'èn responsablas per la scola tar la recrutaziun e tar l'existenza da lur personas d'instrucziun. Plinavant porschia il chantun a personas giuvenas da tut las regiuns linguisticas la pussaivladad da scolaziun e furmaziun supplementara a la Scola auta da pedagogia sco er a scolas autas extrachantunales. Plinavant gidian mesiras accompagnantas sco cussegliaziuns, permissiuns limitadas da dar scola e furma-

ziuns supplementaras a mitigiar la mancanza da magisters. Sa basond sin las basas legalas existentas vegnia il chantun perquai a sa limitar er vinavant da cuntinuar consequentamain cun las mesiras vertentas che sajan sa cumprovadas. Cumprovada saja era la collavuraziun tranter ils gremis communalas ed ils uffizis chantunals er en il temp actual nua ch'i dettia massivas fluctuaziuns sin il martgà da lavur.

Bleras permissiuns spezialas

Da las radund 2000 personas d'instrucziun che han instrui l'onni da scola 2009/2010 en las scolas popularas dal Grischun han 283 gi ina permissiun speziala. Radund la mesadad da questas per-

sonas ha gi in pensum da main che 10 lecziuns emnilas. Dals 283 magisters cun permissiuns spezialas instrueschan 51 sin il stgalim primar, 150 sin il stgalim superiur ed 82 sin il sectur pedagogic-curativ. En il Grischun rumantsch instrueschan tut en tut radund 510 magisters, da quels han 18 ina permissiun speziala sin il stgalim primar, 51 ina tala per il stgalim superiur e 35 per il sectur pedagogic-curativ. Tenor l'avis da la regenza dispona il Grischun anc adina d'in grond dumber da personas d'instrucziun cun in diplom confirm al stgalim. Cunzunt sin il stgalim superiur e tar il sectur pedagogic curativ dettia i dentant tschertas mancanzas che na sajan dentant betg alarmantas en cumparegliaziun cun ils auters chantuns, scriva la regenza.

Studia cun ina vasta basa

Per pudair calcular uschè exact sco pussaivel il basegn da personas d'instrucziun per tut las regiuns linguisticas per ils proxims tschintg fin diesch onns ha l'uffizi per scola populara e sport dà l'incumbensa da far ina studìa cun ina vasta basa. Ils resultat vegnan dentant ad esser avant maun pir quest atun. Sa basond sin quest studi prevesa il chantun da cuntinuar las stentas vertentas per recrutar personas d'instrucziun bain scoladas e d'examinar ina chantunalisaziun da la scola populara. La regenza vesia dentant nagina pussaivladad d'influenzar la quota da dunnas resp. dad umens tar la magistraglia. Era vegnia il chantun a sustegnair sco fin ussa las stentas da las instituziuns rumantschas e talianas che èn responsablas per la scola. Mesiras che èn vegnidas proponidas da las regiuns sco champagnas d'infurraziun chantunales, contribuziuns spezialas a scolas rumantschas etc. na resguarda la regenza dentant betg sco adequatas a l'intent.